

TEMA 29. Osoba i društvo

Društveni život za ljudsku osobu nije nešto sporedno, budući da proizlazi iz jedne važne dimenzije koja je inherentna s njegovom naravi: društvenosti. Ljudsko biće može rasti i ostvarivati svoj poziv jedino u savezu s drugima.

2.12.2012.

1.- Ljudska zajednica

Bog nije stvorio čovjeka kao «usamljeno biće», već ga je stvorio kao «društveno biće» (usp. *Gn* 1,27; 2,18.20.23). Društveni život za ljudsku osobu nije nešto sporedno, budući da proizlazi iz jedne važne dimenzije koja je inherentna s njegovom naravi: društvenosti. Ljudsko biće može rasti i ostvarivati svoj poziv jedino u savezu s drugima.¹

Ova prirodna društvenost je očitija u svjetlu vjere, budući da postoji izvjesna sličnost između intimnog života Presvetog Trojstva i zajednice (opće ujedinjenje, sudioništvo) koja se treba uspostaviti među ljudima; i svi su odkupljeni po Kristu i pozvani jedinstvenom i istom cilju². Objava tvrdi da ljudska povezanost mora biti otvorena čitavom čovječanstvu, bez iznimke; i mora se okarakterizirati punom neosnovanošću, jer se u bližnjemu mnogo jasnije vidi živa

slika Božja, zbog kojeg je potrebno biti spreman davati se do kraja³.

Dakle, čovjek «je pozvan biti "za" druge, preoprati se u dar»⁴ i ne ostaje samo kod toga; pozvan je ne samo biti "s" drugima ili "kraj" drugih, nego "za" druge, što ima značiti služiti, ljubiti. Ljudska sloboda «se smanjuje kada čovjek, prepuštajući se lagodnom životu, sebe zatvara u neku blaženu osamu»⁵.

Naravna dimenzija i nadnaravna snaga društvenosti ipak ne znače da se društveni odnosi smiju prepustiti čistoj spontanosti: mnoge naravne osobine ljudskoga bića (npr., način govora) zahtjevaju odgoj i primjenu za svoje ispravno izvršenje. Tako s društvenosti dolazi: potreba za osobnim i društvenim naporom da bi se ona razvijala⁶.

¹ Usp. II VATIKANSKI KONCIL,
Gaudium et spes, 24-25;
KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE,
Inst. *Libertatis conscientia*, 32;
Kompendijum, 110.

² «Biti u zajedništvu s Isusom Kristom
čini nas sudionicima njegova bića "za
sve", i da bi takvi trebali biti.
Obvezuje nas biti na usluzi drugima,
ali samo ako smo u zajedništvu s
Njim možemo stvarno postići da
budemo za druge, za sve»,
(BENEDIKT XVI, Enc. *Spe salvi*, 30-
XI-1007, 28).

³ Usp. IVAN PAVAO II, Enc. *Sollicitudo
rei socialis*, 30-XII-1987, 40.

⁴ IVAN PAVAO II, Apost. Pismo
Mulieris dignitatem, 15-VIII-1988, 7.

⁵ II VATIKANSKI KONCIL, Konst.
Gaudium et spes, 31.

⁶ «Ljudska društvenost ne podnosi
automatski zajednicu osoba, dar sebe.

Zbog oholosti i egoizma, čovjek otkriva u samom sebi klice nedruštvenosti, individualističkog smračenja i zlostavljanja drugog» (*Kompendij*, 150).

Zajednica se ne ograničava na političke i trgovačke aspekte, puno su važniji odnosi temeljeni na duboko ljudskim aspektima: i za ono što pripada društvenom prostoru, u prvi plan je potrebno staviti duhovni element⁷. Odatle proizlazi da stvarna mogućnost izgradnje dostojnog društva osoba se nalazi u nutarnjem rastu čovjeka. Ljudska povijest ne pokreće se neosobnim determinizmom, nego međudjelovanjem raznih generacija osoba, čija slobodna djela izgrađuju društveni poredak⁸. Sve to jasno pokazuje potreba za naročitim isticanjem duhovnih vrijednosti i nepristrani odnosi, koji nastaju iz sklonosti k samodarju, itd. I to kao

pravilo osobnog vladanja tako, i kao usklađeni obrazac društva.

Zajednica je povezana s drugom ljudskom karakteristikom: korjenita jednakost i nebitne razlike osoba. Svi ljudi posjeduju istu prirodu i isto porijeklo, otkupljeni su po Kristu i pozvani da sudjeluju u istom božanskom blaženstvu: «Svi dakle uživaju jednako dostojanstvo» (*Katekizam*, 1934).

Pokraj ove jednakosti također postoje razlike, koje valja vrednovati pozitivno ako nisu nepravedne: «Te razlike ulaze u Božji naum, jer Bog hoće da svatko od drugih prima što mu treba i da oni koji imaju osobite »talente« upotrebljavaju ih u korist onih koji sun ih potrebni» (*Katekizam*, 1937).

2.- Društvo

Ljudska zajednica se obavlja kroz uspostavljanje raznih udruga usmjerenih prema postizanju raznih

ciljeva: «Društvo je skup osoba organski povezanih načelom jedinstva koji nadilazi svaku od njih» (*Katekizam*, 1880).

Ljudski objekti su mnogostruki, jednako kao i tipovi povezanosti: ljubav, rasa, jezik, teritorij, kultura, itd. Zato postoji široki mozaik institucija ili udruženja, koja mogu biti konstitutivna za manji broj osoba kao obitelj, ili za sve veći broj, prema raznim postojećim udruženjima, gradovima, državama i međunarodnim Zajednicama.

Neke zajednice, kao što su obitelj i građanska zajednica, neposredno odgovaraju naravi čovjeka. Ona su mu nužna; također sadrže i kulturne elemente koji razvijaju ljudsku prirodu. Druge zajednice pripadaju slobodnim inicijativama i odgovaraju nečemu što bi se moglo okvalificirati kao "socijalizacija" ona izražava i prirodnu težnju osobe koja se kao

takva mora zaštititi (usp. *Katekizam*, 1882; *Kompendij*, 151).

⁷ Usp. BENEDIKT XVI, Enc. *Spe salvi*, 24 a).

⁸ «Društvo koje povijesno postoji izvire iz prepletenosti slobodâ svih osoba koje međusobno surađuju, doprinose kroz svoje opcije njegovoj izgradnji ili osiromašenju» (*Kompendij*, 163).

Uska povezanost koja postoji kod osobe i društvenog života rasvjetljuje enorman utjecaj društva u osobnom razvoju, i ljudski nazadak koji sobom donosi manjkavo organizirano društvo: ponašanje osoba zavisi, na neki način, od društvene organiziranosti, koja je kulturni produkt za nju bez dovođenja ljudskog bića na anonimni element društva⁹, dobro je napomenuti da puni razvitak osobe i napredak

društva utječu jedno na drugo¹⁰: između osobne dimenzije i društvene dimenzije čovjeka ne postoji suprotstavljanje nego upotpunjavanje, još više, ako su dimenzije intimno povezane, međusobno jačaju.

U ovom smislu, poradi grijeha ljudi, omogućeno je stvaranje nepravednih društvenih struktura ili *struktura grijeha*¹¹. Ove strukture se suprotstavljaju ispravnom društvenom poretku, otežavaju primjenu krijeposti a olakšavaju nastanak osobnih grijeha protiv pravednosti, ljubavi, čistoće, itd. Mogu postati generalizirani nemoralni običaji (kao politička i gospodarska korupcija), ili nepravedni zakoni (kao oni koji dopuštaju abortus), itd.¹². *Strukture grijeha* treba odstraniti i zamijeniti pravednim strukturama.

Sredstvo od kapitalne važnosti za odstranjenje nepravednih struktura i kristijaniziranje profesionalnih odnosa te čitavog društva, jest zalaganje za život u skladu s profesionalnim moralnim pravilima; takvo zalaganje je uostalom nužan uvjet za posvećivanje profesionalnoga rada.

⁹«Počelo, subjekt i svrha svih društvenih institucija jesi im mora biti ljudska osoba» (II VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 25). Usp. PIO XII, *Božićna radioporuka*, 24-XII-1942: AAS 35 (1943) 12; IVAN XXIII, Enc. *Mater et magistra*: AAS 53 (1961) 453; *katekizam*, 1881; *Kompendij*, 106.

¹⁰Usp. IVAN PAVAO II, Enc. *Sollicitudo rei socialis*, 38; *Katekizam*, 1888; *Kompendij*, 62, 82 i 134.

¹¹Usp. IVAN PAVAO II, Enc. *Sollicitudo rei socialis*, 36.

3.- Autoritet¹³

«Svakoj ljudskoj zajednici potrebna je vlast, kojom se ona upravlja. Ta vlast nalazi svoj temelj u ljudskoj naravi. Ona je nužna za jedinstvo građanske zajednice. Zadaća joj je, koliko je moguće, osigurati opće dobro društva» (*Katekizam*, 1898).

Kako je društvenost kvaliteta vlastita ljudskoj naravi, treba zaključiti da svaka legitimna vlast dolazi od Boga, kao tvorca prirode (usp. *Rm* 13,1; *Katekizam*, 1899). Ali «oblik političkog režima i izbor voditelja prepušteni su slobodnoj volji građana»¹⁴.

Moralni legitimitet vlasti ne proizlazi od nje same: službenica je Božja (usp. *Rm* 13,4) u pogledu općeg dobra¹⁵. Oni koji sačinjavaju vlast moraju je vršiti poput služenja, prakticirati

pravdu koja svakomu pravo dijeli, izbjegavati favoriziranje i svaki osobni interes, ne ponašati se despotski (usp. *Katekizam*, 1902, 2235 i 2236).

¹²«Crkva, kada govori o *okolnostima* grijeha ili otkrije kao *društvene grijeh*e određene okolnosti ili kolektivna ponašanja (...), osjeća i izjavljuje da su ovi slučajevi društvenog grijeha plod, akumulacija i koncentracija mnogih *osobnih grijeha*. Radi se o najosobnijim grijesima koji uzrokuju ili pogoduju nejednakosti ili iskorištavanju; koji su u stanju učiniti nešto da se izbjegnu, ili barem ograniče određena društvena zla, ali propuštaju to učiniti zbog nemarnosti, straha i prikrivanja, zbog podmuklog sudioništva ili ravnodušnosti; koji traže utočište u pretpostavljanoj nemogućnosti

mijenjati svijet; i također oni koji se boje napora i žrtve» (IVAN PAVAO II, Ex. Apost. *Reconciliatio et paenitentia*, 2-XII-1984, 16).

¹³Usp. II VATIKANSKI KONCIL, Const. *Lumen Gentium*, 36; IVAN PAVAO II, Enc. *Centesimus annus*, 1-V-1991, 38; *Kompendij*, 570. Općenito se radi o procesu, ne o trenutačnoj promjeni, koji trpi da će vjernici često puta morati živjeti s tim strukturama i podnositi njihove posljedice, a da se ne iskvare i ne gube hrabrost da ih promjene. Dobro se sjetiti Gospodinovih riječi: «Ne molim te da ih digneš sa svijeta, već da ih očuvaš od Zloga» (*Iv* 17, 15).

¹⁴II VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 74. Usp. *Katekizam*, 1901.

¹⁵«Vlast se vrši zakonito samo ako traži opće dobro određene skupine i ako se za to služi moralno dopuštenim sredstvom. Ako se dogodi

da vladari izdaju nepravedne zakone ili poduzimaju mjere koje se protive moralnom redu, te odredbe ne vežu u savjesti.» (*Katekizam*, 1903).

«Ako javna vlast može, ponekad, odustati da spriječi ono što bi izazvalo, ako je bilo zabranjeno, veću štetu (usp. SV. TOMA AKVINSKI, *Summa Theologiae*, I-II, q.96, a.2), ipak ne može nikada ozakoniti, kao pravo pojedinaca —premda bi ovi bili većina članova društva—, nanjetu povredu drugim osobama, nijekanjem njihovog tako temeljnog prava kao što je i pravo na život»¹⁶.

Što se tiče političkih sustava, «Crkva cijeni sustav demokracije, u mjeri kojom osigurava sudjelovanje građana u političkom pravu izbora i jamči vladajućima mogućnost biranja i kontrole nad svojom vladajućom ekipom»¹⁷. Demokratski poredak Države je dio općega dobra. Ali «vrijednost demokracije se

održava ili pada s vrijednostima koje utjelovljuje i promiče: dostojanstvo svake ljudske osobe, i poštivanje njezinih nepovrjedivih prava, svakako su temeljne i vječne vrijednosti»¹⁸. «Demokracija bez vrijednosti s lakoćom se pretvara u totalitarizam»¹⁹.

4.- Opće dobro

Pod pojmom "opće dobro" treba shvatiti «skup onih uvjeta društvenog života koji skupinama i pojedincima omogućuju da potpunije i lakše dođu do vlastitog savršenstva»²⁰. Dakle, opće dobro nije samo materijalni nego i duhovni poredak (oboje povezano), i sadrži «*tri bitna elementa*» (*Katekizam*, 1906):

— poštivanje osobe i njene slobode²¹;

¹⁶IVAN PAVAO II, Enc. *Evangelium vitae*, 25-III-1995, 71.

¹⁷IVAN PAVAO II, Enc. *Centesimus annus*, 46.

¹⁸IVAN PAVAO II, Enc. *Evangelium vitae*, 70. Papa se naglašava posebno pravo na život svakog nedužnog ljudskog bića, kojem se suprotstavljaju zakoni o abortusu.

¹⁹IVAN PAVAO II, Enc. *Centesimus annus*, 46.

²⁰ II VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 26. Usp. *Katekizam*, 1906.

²¹«U ime općeg dobra javne vlasti su dužne poštovati temeljna i neotuđiva prava ljudske osobe. Napose, opće dobro sastoji se u uvjrtima izvršavanja naravnih sloboda koje su nenadomjestive da se ljudski poziv potpuno razvije» (*Katekizam*, 1907).

— tražiti *društveno blagostanje i razvitak* ljudske skupine²²;

— promicati «*mir, tj postojanost i sigurnost pravednog poredka*» (*Katekizam, 1909*)²³.

U skladu s čovjekovom društvenom naravi, dobro svakoga nužno je u vezi s općim dobrom i ono mora uvijek biti usmjereno prema napredovanju osoba (usp. *Katekizam, 1905 i 1912*)²⁴.

Područje općeg dobra ne može biti samo grad ili država. Postoji također «*opće zajedničko dobro*. Ono zahtjeva organizaciju zajednice naroda» (*Katekizam, 1911*).

5.- Zajednica i transcendentna dimenzija osobe

Društvo promatra sve karakteristike osobe, dakle i njezinu transcendentnu dimenziju. Puna istina o čovjeku, odakle potječe

njegova dostojanstvenost, ima li u sebi sliku i sličnost s Bogom i je li pozvan u zajedništvo s Njim²⁵; Zato «teološka dimenzija se čini potrebnom za interpretaciju i rješenje aktualnih problema ljudskog suživota»²⁶.

To objašnjava ispraznost društvenih postavku koje zaboravljaju transcendentnu dimenziju. U stvari, ateizam —u svojim određenim manifestacijama— je jedan od najmučnijih fenomena našeg vremena i njegove posljedice su pogubne za društveni život²⁷.

²²Vlast, poštujući načelo pomaganja i promicanja privatne poduzetnosti, mora omogućiti da svatko raspolaže s onim što mu treba za dostojan život: hrana, odjeća, zdravlje, posao, obrazovanje i kultura, odgovarajuća informiranost, itd.; usp. *Katekizam*, 1908 i 2211.

²³Nije mir samo ako nema rata. Mir se ne može postići bez očuvanja ljudskog dostojanstva i dostojanstva naroda: usp. *Katekizam*, 2304. Mir znači «spokojnost poretka» (SV, AUGUSTIN, *De civitate Dei*, 1913). Mir je djelo pravde: usp. *Iz 32*, 17. Vlast mora jamčiti poštenim sredstvima, «sigurnost društva i njegovih članova. Na općem dobru se temelji pravo na zakonitu osobnu i zajedničku obranu» (*Katekizam*, 1909).

²⁴«Društveni poredak i njegov razvoj moraju biti podređeni ljudskom dobru (...) a ne obrnuto», (II VATIKANSKI KONCIL, Enc. *Gaudium et spes*, 26).

²⁵Usp. II VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 19.

²⁶IVAN PAVAO II, Enc. *Centesimus annus*, 55. Usp. II VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes*, 11 i 41.

²⁷Usp. IVAN PAVAO II, Enc.

Evangelium vitae, 21-24. Ivan Pavao II, nakon što je govorio o zabludi ideologija, dodao je: «Ako se onda pitamo gdje nastaje to pogrešno poimanje o ljudskoj prirodi i o "subjektivnosti" društva, , treba odgovoriti da je njegov glavni uzrok ateizam. Upravo u odgovoru na Božji poziv, koji proizlazi iz biti stvari, gdje čovjek postaje svijestan svog transcendentnog dostojanstva. (...) Negiranje Boga lišava osobu njenog temelja i, prema tome, potiče je da organizira društveni poredak ne osvrćući se na dostojanstvo i odgovornost osobe» (IVAN PAVAO II, Enc. *Centesimus annus*, 13).

Ovo je naročito vidljivo danas: gube se religiozni korjени zajednice, odnosi među njezinim sastavnim dijelovima postaju sve napetiji i prisilni, jer slabe i k tome se gubi moralna snaga za ispravno djelovanje²⁸.

Ako se želi da društveni poredak ima stabilnu osnovu, potreban mu je bezuvjetan temelj, koji ne ovisi o kolebljivim mišljenjima ili o igrama moći; jedino je Bog apsolutan temelj²⁹. Stoga valja izbjegavati razdvajanja i još više suprotstavljanje religioznih i društvenih dimenzija ljudske osobe³⁰; Potrebno je uskladiti ova dva područja čovječje istine, koja se isprepliču i promiču naizmjenice: bezuvjetno traženje Boga (Usp. *Katekizam*, 358 i 1721; *Kompendij*, 109) i briga za bližnjega i za svijet, koja se pojačava teocentričkom dimenzijom³¹.

Zaključno, prijeko je potreban duhovni rast da bi se unaprijedio razvoj društva: duhovna obnova se hrani kontemplacijom. Uistinu, susret s Bogom u molitvi uvodi u povijest tajnovitu snagu koja mijenja srca, potiče ih na obraćenje, a zato je

potrebna energija za preoblikovanje društvenih struktura.

²⁸Čovjek može ustrojiti društvo i, «organizirati zemlju bez Boga, ali, na kraju krajeva, bez Boga ne može a da je ne organizira protiv čovjeka. Isključiv humanizam je nečovječni humanizam» (PAVAO VI, Enc. *Populorum progresio*, 26-III-1967, 42). Usp. IVAN XXIII, Enc. *Mater et magistra*: AAS 53 (1961) 452-453; II VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes*, 21; BENEDIKT XVI, Enc. *Deus caritas est*, 25-XII-2005, 42.

²⁹Usp. LEON XIII, Enc. *Diuturnum illud*: *Acta Leonis XIII*, 2 (1882) 277 i 278; PIO XI, Enc. *Caritate Christi*: AAS 24 (1932) 183-184.

³⁰Jedni «vide kršćanstvo kao skup učenja ili djela milosrđa, bez shvaćanja svoje povezanosti s okolnostima običnog života, stalno

voditi brigu o potrebama drugih i nastojati ispraviti nepravde. (...)
Drugi —naprotiv— pretpostavljaju da bi bili humani, moraju prigušiti neka glavna gledišta kršćanske dogme, i djeluju kao da život molitve i stalan odnos s Bogom, ustrojavaju bijeg pred vlastitim odgovornostima i napuštanje svijeta. Zaboravljaju da na nas je sam Isus poučio da se ljubav i služenje moraju do krajnosti njegovati. Jedino ako nastojimo razumjevati misterij Božje ljubavi, ta ljubav koja traje sve do smrti, omogčić će nam da se potpuno posvetimo drugima, te da ne dozvolimo da nas pobijede teškoće ili ravnodušnost», (SV. JOSEMARÍA, *Susret s Kristom*, 98).

³¹Pstoji duboka «interakcija između ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu (...). Ako mi u mom životu nedostaje potpuno kontakt s Bogom, u bližnjemu ću uvijek gledati samo nekog drugog, a da ne prepoznam u

njemu sliku božju. Dapače, ako u svom životu drugog posve zanemarim, htijući biti samo "sažaljav" i izvršiti svoje "vjerske dužnosti" , usahne i odnos s Bogom» (BENEDIKT XVI, Enc. *Deus caritas est*, 18). Usp. IVAN PAVAO II, Enc. *Evangelium vitae*, 35-36; *Kompendijum*, 40.

Založiti se za društvene promjene, bez ozbiljnog zalaganja za osobne, predstavlja iluziju za čovječanstvo, koje biva razočarano i često se nađe u značajnom slabljenju vitalnosti. Jedan realistički «novi društveni poredak» koji se može uvijek poboljšavati, zahtjeva, istodobno, povećanje potrebnih tehničkih i znanstvenih mogućnosti³², moralni odgoj i duhovni život; odatle će proizići obnova institucija i struktura³³. Ne smetnuti s uma, da zalaganje za izgradnju pravednog društvenog poredka oplemenjuje čovjeka koji to ostvaruje.

6.- Sudjelovanje katolika u javnom životu

Sudjelovati u igradivanju općeg dobra, svatko prema položaju koji zauzima i ulozi koju obnašaa, je dužnost «najuže povezana s dostojanstvom ljudske osobe» (*Katekizam*, 1913). «Nitko nije obavezan suobraziti se s čisto individualističkom etikom»³⁴. Zato «građani moraju, koliko je to moguće, aktivno sudjelovati u *javnom životu*» (*Katekizam*, 1915)³⁵.

Pravo i dužnost sudjelovati u društvenom životu proizlazi od načela subsidijarnosti: «Društvena struktura višeg reda ne treba se miješati u nutarnji život neke društvene skupine nižeg reda, lišavajući je njezinih nadležnosti, nego je mora još više podržati kada je to potrebno i pomoći joj uskladiti njenu djelatnost s djelatnošću ostalih

društvenih sastavnica, s pogledom na opće dobro»³⁶.

To sudjelovanje se ostvaruje, prije svega, s odgovornim izvršavanjem vlastitih obiteljskih i profesionalnih dužnosti (usp. *Katekizam*, 1914) i obaveza zakonskih pravica (kao, npr., plaćanje poreza)³⁷. Ostvaruje se i kroz vježbu krjeposti, posebno solidarnosti.

Vodeći računa o međusonnoj ovisnosti osoba ljudskih skupina, sudjelovanje u javnom životu mora se ostvarivati u duhu solidarnosti, shvaćenom kao sebedarje za ostale³⁸. Solidarnost treba biti svrha i mjerilo za organizaciju društva, ne poput jednostavne moralne želje, nego kao izrazita i zakonita nužda ljudskoga bića; u dobroj mjeri, svijetski mir zavisi od nje (usp. *Katekizam*, 1039 i 1941)³⁹. Iako solidarnost obuhvaća sve ljude, ona postaje još hitnija i potrebnija što su teže prilike u

kojima ljudi žive: radi se o
prioritetnoj ljubavi za potrebite (usp.
Katekizam, 1932,2443-2449;
Kompendij, 183-184).

Što se tiče građana, vjernici imaju
jednake dužnosti i prava s onima koji
se nalaze i identičnoj situaciji; što se
tiče katolika, oni imaju veću
odgovornost (usp. *Tt* 3, 1-2; *1 P*
2,13-15)⁴⁰. Zato «vjernici laici se
nikako ne smiju odreći sudjelovanja
u "politici"»⁴¹. To sudjelovanje je
osobito nužno da bi se postglo «da
zahtjevi kršćanskog nauka i života
prožmu društvenu, političku i
gospodarsku zbilju» (*Katekizam*,
899)..

Budući da, u ne malom broju
slučajeva, civilni zakoni nisu
prilagođeni učenju Crkve, katolici su
dužni učiniti ono što je u njihovoj
mogućnosti, u suradnji s drugim
građanima dobre volje, da bi se
ispravilo te zakone, uvijek unutar

legitimnih mogućnosti i s ljubavlju.⁴² .
U svakom slučaju su dužni uskladiti svoje ponašanje s katoličkim učenjem, premda ih to može dovesti u nepriliku, imajući u vidu da se *Boga mora slušati prije nego ljude* (usp. *Hch* 5,29).

Konačno, katolici trebaju koristiti svoja bgrađanska prave i ispunjavati svoje dužnosti; to se tiče osobito vjernika laika, koji su pozvani na posvećivanje svijeta iz nutra s poduzetnošću i odgovornošću, ne očekujući da će Crkvena Hijerarhija rješavati probleme s građanskim vlastima ili im predlagati rješenja koja moraju usvojiti⁴³ .

Enrique Colom

Osnovna bibliografija:

Katekizam Katoličke Crkve,
1877-1917; 1939-1942; 2234-2249.

Kompendij društvene doktrine Crkve,
34-43; 149-151; 164-170; 541-574.

Preporučeno štivo:

SV. JOSEMARÍA, Homilija «Krist
Kralj», u *Susret s Kristom*, 179-187.

KONGREGACIJA ZA ZA NAUK VJERE,
*Naučna opaska o nekim pitanjima u
svezi sa sporazumom i ponašanjem
katolika u političkom životu*, 24-
XI-2002.

³²«Svaki profesionalni posao zahtjeva
predhodno obrazovanje, a zatim i
stalan napor u svrhu poboljšanja te
spreme i prilagođavanja novo
nastalim prilikama. Taj se zahtjev
sastoji u izrazito posebnoj dužnosti
za one koji teže zauzimati vodeće
položaje u društvu, budući da trebaju
biti pozvani u službu koja je također
vrlo važna, o kojoj ovisi blagostanje
sviju» (Sv. Josemaría, *Razgovori*, 90).

³³ «Boljem svijetu se doprinosi samo čineći dobro sada i u prvom licu, sa žarom i svugdje gdje je to moguće» (BENEDIKT XVI, Enc. *Deus caritas est*, 31 b).

³⁴ II VATIKANSKI SABOR, Konst. *Gaudium et spes*, 30.

³⁵ «Čovjek ili društvo koje ne reagira na nevolju i na nepravdu, i ne nastoji je ublažiti, nije čovjek i nije društvo po uzoru na ljubav Srca Kristova. Čuvajući uvijek veliku slobodu izražavanja i primjene konkretnih rješenja i prema tome unutar logičnog pluralizma, kršćani se moraju međusobno uskladiti u revnosti za služenje čovječanstvu, inače njihovo kršćanstvo ne bi bilo Riječ i Život Isusov, već prerušavanje i prevara pred licem Božjim i pred ljudima.» (SV. JOSEMARÍA *Susret s Kristom*, 167).

³⁶IVAN OAVAO II, Enc. *Centesimus annus*, 48. Usp. *Katekizam*, 1883; *Kompendij*, 186 i 187.

«Načelo subsidijarnosti protivi se svim oblicima kolektivizma. Ono određuje granice uplitanju države i nastoji uskladiti odnose između pojedinaca i društava. Teži za uspostavom istinskog međunarodnog poredka» (*Katekizam*, 1885).

Bog «nije htio samome sebi pridržati vršenje svih vlasti. On svakom stvorenju povjerava zadaće koje je ono sposobno izvršiti prema sposobnostima svoje naravi. U taj način upravljanja treba se ugledati u društvenom životu. Način Božjeg ravnjanja svijetom, koji svjedoči o najdubljem poštivanju ljudske osobe, trebao bi nadahnjivati mudrost onih koji upravljaju ljudskim zajednicama. Oni se moraju vladati kao sluge božanske Providnosti» (*Katekizam*, 1884).

³⁷Zakonska pravednost je krjepost koja naginje osobi da dade ono što građanin duguje u jednakoj mjeri zajednici: usp. *Katekizam*, 2411.

«Podložnost vlasti i suodgovornost za opće dobro sadrže moralni zahtjev plaćanja poreza, vršenja prava glasa i obrane zemlje» (*Katekizam*, 2240).

«Prijevare i druge smicalice kojima se neki izvlače od zakonskih naredaba i propisa društvene dužnosti, treba odlučno osuditi, jer su nespojivi sa zahtjevima pravednosti» (*Katekizam*, 1916).

³⁸«Radi se o međuovisnosti koja je shvaćena kao presudan sustav odnosa u aktualnom svijetu, u gospodarskom, kulturnom, političkom i religioznom pogledu, i prihvaćena kao moralna kategorija. Kada se međuovisnost shvaća tako, kao moralno i društveno ponašanje, i kao "krepost", tada ona odgovara

pojmu solidarnosti» (IVAN PAVAO II, Enc. *Sollicitudo rei socialis*, 38).

³⁹Usp. *Kompendij*, 193-195.

⁴⁰Usp. II VATIKANSKI SABOR, *Gaudium et spes*, 75.

⁴¹IVAN PAVAO II, Ex. Ap. *Christifideles laici*, 30-XII-1988, 42.

⁴²Na primjer, «kada nije moguće izbjeći ili ukinuti u potpunosti zakon o abortusu, saborski zastupnik, čija je absolutno osobno protivljenje abortusu jasno i svima poznato, može zakonito dati svoju potporu upućenim prijedlozima za ograničenje štetâ tog zakona i time smanjenja negativnih učinaka na području kulture i javnog morala»

(IVAN PAVAO II, Enc. *Evangelium vitae*, 73).

⁴³Odgovara laicima, «na vlastitu inicijativu i bez pasivnog očekivanja

naloga i direktiva, prožimati
kršćanskim duhom mentalitet i
običaje, zakone i strukture svojih
životnih zajednica» (PAVAO VI, Enc.
Populorum progressio, 81). Usp. II
VATIKANSKI SABOR, Konst. *Lumen
gentium*, 31; Konst. *Gaudium et spes*,
43; IVAN PAVAO II, Ex. Ap.
Christifideles laici, 15; *Katekizam*,
2442.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-29-osoba-i-drustvo/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-29-osoba-i-drustvo/)
(28.03.2026.)